

Národní divadlo Činohra
Umělecký šéf Michal Dočekal

William Shakespeare

OTHELLO, benátský mouřenín

**Premiéra:
18. prosince 2014 ve Stavovském divadle**

William Shakespeare
OTHELLO,
benátský mouřenín

Překlad: Jiří Josek
Režie: Daniel Špinar
Scéna: Lucia Škandíková
Kostýmy: Iva Němcová
Dramaturgie: Daria Ullrichová
Světelný design: Martin Špetlík

BENÁTSKÝ DÓŽE	Jiří Štěpnička
BRABANZIO, benátský senátor,	
Desdemonin otec	Alois Švehlík
LODOVICO, Brabanciův příbuzný	Vladislav Beněš
OTHELLO, velitel benátského vojska	Karel Dobrý
CASSIO, Othellův náměstek	Igor Orozovič
JAGO, Othellův pobočník	David Prachař
RODERIGO, benátský šlechtic	Patrik Děrgel j. h.
MONTANO, kyperský šlechtic	Jan Jankovský j. h.
ŠAŠEK, v Othellových službách	Jana Boušková
DESDEMONA, Othellova žena	Magdaléna Borová
EMILIE, Jagova žena	Lucie Žáčková
BIANCA, Cassiova milenka	Jana Pidrmanová

Nejslavnější ze všech dramatiků stačil zpodobnit ve svém díle snad všechny lidské vášně a lidské slabosti. Othello je jednou z jeho her nejproslulejších. Příběh statečného maurského vojevůdce, který podlehl „zelenooké stvůře“ žárlivosti, je natolik sugestivní a přesvědčivý, že je ctěn nejen jako umělecké dílo, ale je zmiňován i v odborné psychologické literatuře. Shakespeare ovšem nezkoumá ve svých hrách pouze dispozici, vlastnost, posedlost jedné osoby – ostatně nemůžeme si být jisti, zda ještě hlouběji propadlým do pekla žárlivosti není Jago. Shakespeare ve svých tragediích staví úplný svět, v kterém nezvladatelné vášně propukají. Benátky jsou ve válečném stavu, nejvyšší hodnost v armádě má muž odlišné pleti, kdekdo chce udělat kariéru... Tak začíná tragédie, ve které i ten nejstatečnější ztratí svou integritu.

„A bude černej?”

Takhle začíná drtivá většina dialogů na téma mé připravované inscenace Othella do Stavovského divadla.

„Bude černej?”

Lidé si vždy pamatují ty nejsilnější a nejdůležitější vjemy, a u této slavné Shakespearovy hry je tím nejsilnějším a nejdůležitějším nejspíš právě fakt, že Othello je černý.

Koneckonců, je to přece i v samotné titulce dramatu – Othello, benátský mouřenín...

„Takže bude černej?”

Dokud jsem se nezačal touto hrou důkladněji zabývat, nikdy jsem si neuvědomil, jak to má český režisér s obsazováním postavy Othella vlastně těžké.

Ve Velké Británii je například železnou inscenační tradicí, že se part Othella obsadí skutečným černochem. Jak úžasně prosté a jednoduché! Je to nejčistší a nejsrozumitelnější řešení a všechny podprahové skutečnosti dramatu fungují bez dalšího sáhodlouhého vysvětlování. Černocho prostě vypadá jinak, než všichni ostatní, to se nedá přehlédnout, a pak je svým naturelem oproti bělochům především mnohem živočišnější, zemitější, hlučnější, pudovější, energičtější. A především má větší erotický „spodek"! Tím způsobuje v okolí nenávisť a žárlivost. Ale sežeňte v Čechách herce černé kůže, který bez mrknutí oka vysolí Shakespearův blankvers na jevišti Stavovského divadla v perfektní češtině.

Železnou inscenační tradicí u nás je tzv. „černá tělka”. Český divák na tuto konvenci přistoupí vždy poměrně snadno, a pak se už z hlediště spokojeně dívá na bělocha, usilovně předstírajícího, že je černocho. A občas se mu ta černá tělka dokonce v záplavě hercova potu nerozmaže po dekoracích či ostatních hercích. Ti, kdo mě znají, moc dobře vědí, že toto řešení je pro mne ještě méně pravděpodobné, než sehnat v českých podmínkách černého herce.

Daniel Špinar

Poprvé se benátský mouřenín na jevišti Národního divadla objevil v roce 1887, a to v překladu Jakuba Malého a režii Josefa Šmahy a Edmunda Chvalovského. Inscenace se uváděla 22krát. V roce 1908 Jaroslav Kvapil připravil verzi Josefa Václava Sládka – uváděno 26krát. Následoval rok 1940 – překlad Bohumila Štěpánka nastudoval Jan Bor (20 repríz). Překladovou verzi E. A. Saudka uvedl v roce 1951 režisér Jan Škoda. Inscenace se dočkala 80 repríz. Poté v roce 1972 nastudoval Hodkův překlad režisér Václav Hudeček (73 uvedení).

V paměti mnoha z nás je ještě Othello Borise Rösnera, kterého do titulní role roku 1998 obsadil Ivan Rajmont (překlad Martina Hilského a 54 uvedení). Mimochodem kromě činohry se dostal Shakespearův hrdina na scénu v ND také v baletní verzi (balet Jana Hanuše, 1959 a 1968 a Vámosova choreografie na Janáčkovu hudbu, 2010), osm nastudování Verdiho opery Otello a jednou Fibichův opus Othello v koncertním nastudování (1896).

V sedmé inscenaci zazní slova Jiřího Joska.

Hra plná rozporů

Othello patří k Shakespearovým vrcholným tragédiím a byl napsán někdy mezi lety 1602 až 1604. Bývá označován za „rodinnou tragédii“ či „tragédii žárlivosti“, protože na rozdíl od světodějných konfliktů v jiných hrách v této je tématem drama mezi manželi.

Když na počátku 17. století Shakespeare Othella psal, literárním podkladem mu byla Pověst o mouřenínovi z knihy italského autora Giraldirho Cinthia Sto povídek (Hecatommithi, 1566). Tento mravoučný příběh vypráví o tom, jak špatně skončí bílá dívka, pokud se zaplete s černochem. Přestože mnohé z původní látky Shakespeare přejal téměř doslova, podařilo se mu z tendenční historky vytvořit strhující drama plné výsostné poezie, humanistického citění a plnokrevného života. Zároveň napsal dílo, které odráželo ducha své doby a ani po čtyřech stech letech nezestárla. Jistě, žárlivost je stará jako lidstvo samo a xenofobie a rasismu neubývá. A násilí, které je provází, tvoří koneckonců dějiny světa. Pouze díky věčnému tématu by ale hra asi nepřežila. Od podobných příběhů se odlišuje hlavně tím, že ji vytvořil dramatik a básník, který ani toto černobílé téma nenahlížel černobíle.

Hra, jejímiž ústředními aktéry jsou černý velitel Othello, bílá Benátčanka Desdemona a zlovolný voják Jago, má charakter skvěle vystavěného napínavého příběhu, který s osudovou nevyhnutelností spěje k tragickému konci. A přece tato zdánlivě jednoduchá a přímočará historie, jakoby vystřižená z dobové „černé kroniky“, vyvolává dodnes řadu otázek. Může mladá dívka opustit dům svého otce a vzít si tajně staršího muže jiné pleti a jiné kultury, kterého miluje? Je Othello ušlechtilý a hrdý muž, nebo naivní zuřivec podléhající pocitům méněcennosti? Je Desdemona statečná žena, nebo rozmazlená a nevyzrálá dívka? Je Jago zosobněný ďábel, nebo má pro své jednání pádné důvody? Je dobro nevyhnutelně bezbranné vůči zlu?

Jiří Josek

TISKOVÁ ZPRÁVA

V podzemí Stavovského divadla je instalována výstava fotografií z inscenace, jejímž autorem je fotograf Martin Kámen.

K inscenaci Národní divadlo pořádá tématizované kreativní dílny pro studenty středních škol.

Videotrailer k inscenaci bude ke stažení na videokanálu Činohry ND na www.youtube.com

Kontakt pro média:

Tomáš Staněk, public relations,

tel: 224 902 126, mobil: 605 207 249, e-mail: t.stanek@narodni-divadlo.cz

Sledujte profil Činohry na sociální síti [Facebook.com](https://www.facebook.com)

www.narodni-divadlo.cz, www.cinohraND.cz

NA PARTNERSTVÍ ZÁLEŽÍ

GENERÁLNÍ PARTNER
NÁRODNÍHO DIVADLA

PARTNEŘI NÁRODNÍHO DIVADLA

ŠKODA

AUTOCONT

NADAČNÍ
FOND

BOHEMIAN
HERITAGE
FUND

PARTNER INSCENACÍ ND

PARTNER INSCENACÍ
NÁRODNÍHO DIVADLA

MEDIÁLNÍ
PARTNER

MECENÁŠI NÁRODNÍHO DIVADLA

Prof. Dr. Dadjá Altenburg-Kohl

KOLOWRAT KRAKOWŠTÍ

